

Czy w działalności klubów sportowych konieczne jest publikowanie wizerunków dzieci?

**OCHRONA
WIZERUNKU
DZIECKA
W INTERNECIE**

Materiał autorstwa
Jolanty Aleksandry Rodzewicz

Wsparcie merytoryczne
Fundacja Orange

Partner Fundacja Instytut Cyfrowego
Obywatelstwa

UODO
URZĄD OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH

Kilka liczb, które mogą przyprawić o zawrót głowy:

zdjęć

500 000 000

publikowanych jest każdego dnia w internecie.

Z tego:

350 mln

 na Facebooku

95 mln

 na Instagramie

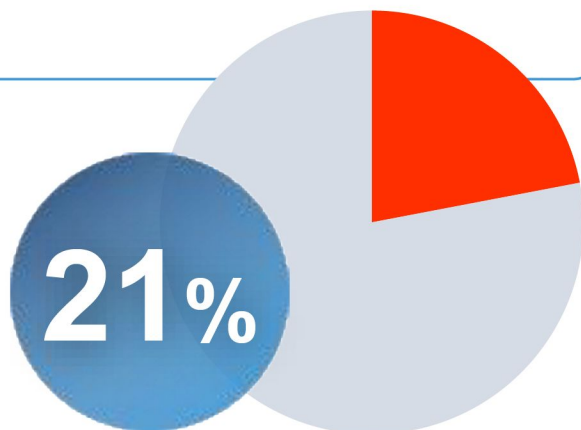
- W zasobach Google w 2020 r. znajdowały się **4 biliony** zdjęć. Aż **94 proc.** z nich wykonanych jest smartfonami.
- Internet zalewają też materiały wideo.
- **!Wśród tych zasobów jest mnóstwo treści z udziałem dzieci!**
- Wiele z nich publikowanych jest przez dorosłych w sposób nadmierny, bezrefleksyjny, bez poszanowania prywatności oraz wyobrażenia, że może to mieć wpływ na ich dorosłe życie.
- Choć publikowane z dobrej intencji, to skutki takich publikacji mogą zagrażać dobru i bezpieczeństwu dziecka.

Ryzyka związane z publikowaniem wizerunków dzieci w internecie

Filmy i zdjęcia z udziałem dzieci raz wrzucone do internetu mogą niestety:

- ! zostać w sieci **na zawsze** - rozprzestrzeniać się błyskawicznie i daleko poza krąg zaufanych osób
- ! być **wykorzystane i rozpowszechniane przez innych** w różnych celach (w tym oszustów)
- ! być **pobrane i modyfikowane** zupełnie poza naszą kontrolą i wpływem – od memów, przez deepfake, po deepnude
- ! narazić dziecko na **kpiny, hejt, cyberprzemoc i krzywdzące komentarze** – w sieci i w realu
- ! **kompromitować**, ośmieszać i naruszać podmiotowość i godność dziecka (np. zdjęcia w krępujących sytuacjach)
- ! służyć **celom przestępczym, wyłudzeniom**, organizacji fałszywych zbiórek na „chore” dziecko
- ! trafić na fora i **portale z treściami pornograficznymi** z udziałem dzieci
- ! **ułatwić osobom o złych zamiarach kontakty z dzieckiem** na podstawie informacji dostępnych o nim w sieci
- ! być wykorzystane w **niejawnych celach komercyjnych** i zarobkowych innych podmiotów
- ! **odbierać dziecku prawo do opowiedzenia swojej historii** tak, jak samo by chciało.

Przykładowe badania

21% rodziców udostępnia zdjęcia i nagrania dzieci w sieci przynajmniej raz w tygodniu.

Wiek dzieci - rodzice młodszych częściej dzielą się chwilami z ich życia.

Dotyczy to 60% rodziców dzieci poniżej 4 r.ż., w przypadku dzieci 13–17 lat odsetek ten kształtuje się na poziomie 47%.

NASK „Nastolatki 3.0”

Prawie co drugi badany nastolatek (**45,5%**) deklaruje, że rodzice lub opiekunowie umieszczają w swoich mediach społecznościowych zdjęcia, na których jest widoczny jego wizerunek.

Z powodu takich aktywności rodziców w sieci ¼ nastolatków czuje zawstydzenie (**23,6%**), a niemal co piąty (**18,8%**) deklaruje niezadowolenie z tego faktu.

FUNDACJA ORANGE „Dojrzeć do praw”

Młodzi ludzie obawiają się, że ktoś ich nagra lub zrobi im zdjęcie w sytuacji, której nie chcą pokazywać innym, oraz tego, że materiały z ich udziałem, w wyniku niechcianych przeróbek, będą powodem kpin, hejtu, cyberprzemocy, szantażu, czy krzywdzących komentarzy – w sieci i w realu.

M. Bierca, A. Wysocka-Świtłała, Sharenting po polsku, czyli ile dzieci wpadło do sieci? Pierwszy raport w Polsce na temat wizerunku dzieci w internecie na zlecenie Clue PR, 2019, s. 4.

NASK, NASTOLATKI 3.0. Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców

Wizerunek osoby i jego ochrona

WAŻNE: na dzisiaj w przepisach brak jednoznacznej definicji wizerunku, bazuje się na doktrynie i orzecznictwie sądów.

Tu wizerunek uznawany jest za skonkretyzowany i ustalony „obraz fizyczny” czy też „podobiznę” danej osoby – a zatem utrwalony w jakiś sposób wygląd człowieka (np. na zdjęciu czy filmie), jego cechy dostrzegalne. Wizerunek pozwala rozpoznać człowieka i go zindywidualizować.

1. **wizerunek to dana osobowa** - podlega ochronie na podstawie przepisów zawartych w RODO oraz Ustawie o ochronie danych osobowych. Utrwalanie, przechowywanie, modyfikowanie i rozpowszechnianie jest przetwarzaniem tej danej osobowej i na osobie przetwarzającej ciążą obowiązki informacyjne oraz związane z zapewnieniem bezpieczeństwa danych.

! Motyw 38 RODO: Szczególnej ochrony danych osobowych wymagają dzieci, gdyż mogą one być mniej świadome ryzyka, konsekwencji, zabezpieczeń i praw przysługujących im w związku z przetwarzaniem.

2. **wizerunek to dobro osobiste** - podlega ochronie na podstawie przepisów zawartych w Kodeksie cywilnym (Art. 23). Jest to prawo niemajątkowe, niezbywalne, przysługujące każdej osobie. Za jego naruszenie można żądać zadośćuczynienia i naprawienia wyrządzonej szkody.

Rozpowszechnianie wizerunku osoby

- **oznacza różne formy jego publicznego udostępniania**, co powoduje, że dociera on do nieograniczonego kręgu odbiorców, którzy mogą się z nim zapoznać

- **co do zasady wymaga zgody danej osoby** (regulowane w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych)

- **w imieniu dzieci zgody na rozpowszechnianie udzielają ich rodzice lub opiekunowie prawni** (zobowiązani są jednak wykonywać władzę rodzicielską w taki sposób, jak wymaga tego dobro dziecka)

W Polsce zapadł już wyrok za troll-parenting: Na ograniczenie wolności skazano ojca, który udostępnił na Facebooku zdjęcie nagiego, dwuletniego syna, który w jednej ręce trzymał butelkę piwa, w drugiej swoje przyrodzenie. To pokazuje, że dorośli nie dysponują wizerunkiem dziecka bez ograniczeń i nie mogą udostępniać go bezkarnie czy nieodpowiedzialnie.

Prawo do prywatności wynika też z Konstytucji oraz innych ważnych aktów prawnych.

Artykuł 72. Punkt 1. Konstytucji RP:

„Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka”.

Artykuł 72. Punkt 3. Konstytucji RP:

„W toku ustalania praw dziecka [...] osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane do wysłuchiwania i w miarę możliwości uwzględniania zdania dziecka”.

Konwencja o Prawach Dziecka, Art. 16, ust. 1:

„Żadne dziecko nie będzie podlegało arbitralnej lub bezprawnej ingerencji w sferę jego życia prywatnego, rodzinnego lub domowego czy w korespondencję ani bezprawnym zamachom na jego honor lub reputację”.

Projekty i granty dofinansowane ze środków zewnętrznych np. UE

Nie ma obowiązku prawnego zamieszczania fotografii dzieci w dokumentacji z realizacji projektów finansowanych np. ze środków UE

Przykład: Regulamin wyboru projektów w ramach programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur (FEWiM) 2021-2027

str. 55 zapis:

IZ przedstawia listę przykładowych, najczęściej pojawiających się zadań oraz odpowiadających im wskaźników do rozliczenia kwot ryczałtowych wraz z proponowanymi dokumentami potwierdzającymi realizację ww. wskaźników:

Pkt 3. 7. Dokumentacja fotograficzna

WAŻNE: IZ nie wskazuje, że ma być to dokumentacja fotograficzna wykorzystująca wizerunek dziecka. Nawet jeśli są to zajęcia dla dzieci.

„Mam podpisaną zgodę rodo,
więc MOGĘ publikować”

Kluby sportowe mogą dzisiaj przyjąć taką kulturę pracy, która będzie polegała na podjęciu decyzji o OCHRONIE WIZERUNKU dzieci i zaprzestaniu publikowania ich wizerunku w Internecie, w tym w social mediach, mimo, iż:

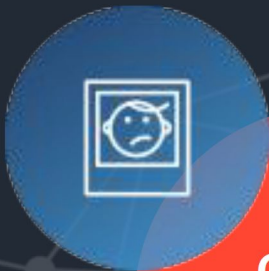
- posiadają zgodę na udostępnianie wizerunku podpisaną przez prawnych opiekunów;
- wywiera się na nich presję (rodzice,) dotyczącą potrzeby upubliczniania w internecie informacji na temat pracy klubu, realizowanych projektów, innowacji.

Dlaczego placówki publikują wizerunki dzieci i **co można zrobić inaczej?**

Częste
przekonania

Dlaczego placówki publikują wizerunki dzieci i co można zrobić inaczej?

Częste przekonania

„Rodzice i opiekunowie chcą wiedzieć, co dzieci robią na zajęciach”

Rozmawiaj z nimi, a dla wymiany zdjęć twórz zamknięte grupy na komunikatorach

- osoby pracujące z dziećmi i młodzieżą w klubie sportowym, jeżeli korzystają z komunikacji poprzez zamknięte grupy na komunikatorach, zobowiązane są do ochrony danych osobowych i tajemnicy służbowej. Szczególnie, jeżeli wysyłają na takiej grupie zdjęcia, filmiki - udostępniają dane osobowe.
- zdjęcia bardzo często wykonywane są prywatnymi telefonami, bez odpowiednich zabezpieczeń, których wymagają dane osobowe w tym wizerunek - to rodzi szereg nieprawidłowości
- kluby nie zatrudniają social media menedżerów, zadania te wykonują więc trenerzy_ki poza zakresem swoich obowiązków.
- Jeśli rodzice, opiekunowie chcą wiedzieć, jak mają się dzieci – warto z nimi rozmawiać. Jeśli wymaga to dzielenia się zdjęciami – warto stworzyć zamkniętą grupę na komunikatorze i używać do rozpowszechniania zdjęć i filmów odpowiednio zabezpieczonych sprzętów.

Czy pytać dzieci o zgodę i postępować według ich decyzji, skoro nie może być do końca świadoma?

CZY MOŻLIWA JEST W PEŁNI ŚWIADOMA ZGODA DZIECKA NA PUBLIKACJĘ JEGO WIZERUNKU?

Czy 6–10-latek (i starsze dziecko) jest w stanie zrozumieć, jakimi prawami rządzą się publikacje w sieci i jakie konsekwencje może za sobą nieść tego typu ekspozycja?

Ze względu na etap rozwojowy dziecka istnieje spore ryzyko, że nie. Dodatkowo, pytając je o zgodę na publikowanie wizerunku, warto wziąć pod uwagę fakt, że znajduje się ono często w sytuacji zależności emocjonalnej od (zaufanego) dorosłego i zapewne jest w stanie zgodzić się na więcej niż w relacji z kimś zupełnie obcym.

Odpowiedzialność za ochronę prywatności dziecka spoczywa zatem głównie na dorosłych.

Działania dyskryminujące podejmowane w klubach sportowych.

W ostatnim czasie zdarza się, że dzieci i młodzież są wykluczani, ponieważ ich rodzice nie wyrażają zgody na umieszczenie wizerunku dziecka w mediach społecznościowych.

Polega to na:

- Odmowie przyjęcia dziecka na zajęcia organizowane przez klub sportowy;
- Wyłączeniu dziecka z udziału we wspólnej fotografii, dziecko zostaje „wyproszone” z grupy, albo ustawione do fotografii tyłem (każde dziecko powinno mieć prawo do wspólnych pamiątek w postaci fotografii – refleksji należy poddać zasadność ich publikacji w social mediach).
- Klubom sportowym nie powinny podejmować działań dyskryminujących dzieci w żadnej ze sfer życia społecznego.

Standardy Ochrony Małoletnich (SOM)

- W czasie gdy wprowadzamy SOM warto poddać krytycznej refleksji kulturę pracy placówek w tym zakresie.
- Warto dzisiaj zacząć dyskusję o tym czy zadaniem placówek jest ochrona wizerunku czy ich promocja.

Zdjęcia i filmy z dziećmi? Przemyśl zanim udostępnisz

„Wizerunek dziecka w internecie. Publikować czy nie”

Poradnik dla kuratoriów, placówek, organizacji, klubów sportowych, świetlic, domów dziecka i wszystkich podmiotów działających na rzecz dzieci.

A w nim:

- obowiązki związane z ochroną wizerunku,
- lista ryzyk związanych z publikowaniem wizerunków dzieci w internecie,
- lista pytań, które powinny rozważyć placówki przed udostępnianiem treści z udziałem dzieci online,
- propozycje bardziej bezpiecznego podejścia do publikowania treści o aktywnościach dzieci,
- konkretne porady i kwestie do przemyśleń.

Do pobrania za darmo:

<https://fundacja.orange.pl/wizerunki-dzieci> lub
<https://uodo.gov.pl/pl/138/3215>

**Przykłady zdjęć
chroniących
wizerunek dzieci**

